

2024-06-25

Konstitutionsutskottet

Ink 2024 -06- 26

Dnr 2048-2023/24

Till konstitutionsutskottet

Begäran om granskning av utnämningen av ryske medborgaren Feodor Voitolovsky till SIPRI:s styrelse

Undertecknad vill be konstitutionsutskottet granska hur det gick till när regeringen, med statsrådet Anna Hallberg (S) som föredragande, utsåg den ryske medborgaren Feodor Voitolovsky till fredsforskningsinstitutet SIPRI:s styrelse. Det har framkommit i en granskning i Expressen att Voitolovsky har tydliga kopplingar till Ryska federationens underrättelsemyndigheter. Eftersom Ryssland bedriver påverkansarbete mot Sverige och utnämningmakten ligger hos regeringen är det av vikt att ärendet granskas av konstitutionsutskottet.

Vad är känt i ärendet?

Tidigt i maj i år rapporterade Expressen att regeringen i april 2021 utsåg Feodor Voitolovsky till styrelsen för SIPRI. Föredragande statsråd var utrikeshandelsminister Anna Hallberg (S). Tidningen kunde berätta att nomineringen förbereddes av SIPRI:s dåvarande styrelseordförande Jan Eliasson, f.d. utrikesminister m.m.

SIPRI, Stockholm international Peace Research Institute, är en stiftelse grundad av och finansierad av svenska staten. Syftet är att bedriva fredsforskning med ett brett internationellt perspektiv. Forskningen sker oberoende av svenska eller andra länders myndigheter. Nya styrelseledamöter nomineras av SIPRI:s styrelse, men såväl ordförande som styrelseledamöter tillsätts av regeringen. Mandatperioden är fem år.

Om Feodor Voitolovsky är känt att han är rysk medborgare och forskare vid ryska Institute of World Economy and International Relations, IMEMO. Forskningsinstitutet är en statlig organisation som kom till 1956, dvs. under Sovjettiden. Organisationen beskriver sig själv som ett framstående forskningsinstitut inom ekonomi och politik.

Voitolovsky är förutom forskare vid institutet även medlem i styrelsen för institutet. Därtill är han andra uppdrag såsom medlem i ryska presidentens vetenskapliga råd. Utöver detta är det även känt att han har arbetat för ryska presidentens nationella säkerhetsråd.

Ryska presidentens säkerhetsråd är ett rådgivande organ som består av Ryska federationens ledande personer inom regeringen, försvarsmakten och underrättelsetjänsten. Exempel på medlemmar i rådet är förutom ryska

Stefan Olsson

Riksdagsledamot • Utrikesutskottet • Sveriges riksdag

presidenten själv: premiärministern, utrikesministern, försvarsministern, cheferna för underrättelsemyndigheterna med flera.

Enligt Expressens rapportering ”pausades” Voitolovskys styrelseuppdrag hösten 2023 men han ska även sedermera ha av sagt sig sin styrelsepost.

Är Voitolovsky en seriös forskare?

Expressen har i sina reportage hävdat att Voitolovsky varit delaktig i en rysk statlig påverkansoperation. Vad vet vi om hans vetenskapliga gärning?

Av presentationen på IMEMO:s hemsida framgår att Voitolovsky är statsvetare med intresse för internationella frågor. Publikationslistan visar emellertid att hans artiklar i huvudsak är publicerade i ryska tidskrifter utan internationellt erkänd vetenskaplig status. Vissa samarbeten med tankesmedjor utanför Ryssland har förekommit, exempelvis Atlantic Council.

En sökning i vetenskapliga databaser med hjälp av Riksdagsbiblioteket visar att han inte har några publikationer i framstående statsvetenskapliga tidskrifter och inte heller några monografier utgivna på förlag i internationella sammanhang.

Sammantaget gör jag därför själv bedömningen, utifrån egen kompetens som statsvetenskaplig forskare, att han inte kan anses vara en etablerad forskare inom området.

När det gäller samhällsvetenskaplig forskning i Ryssland så är den också starkt kringskuren på grund av ryska statens repressiva inställning till fri debatt. Det är i praktiken omöjligt att vara statsvetenskaplig forskare i ett samhälle där personer riskerar att fängslas om de publicerar forskningsresultat som är kritiska mot regeringen.

IMEMO är inte heller ett fristående forskningsinstitut utan en del av ryska staten. Det är inte troligt att anställda inom denna organisation arbetar under villkor som är vetenskapligt acceptabla. Sannolikt har ryska staten ett annat syfte med institutet än att bedriva seriös statsvetenskaplig forskning.

Ryska påverkansoperationer

Stämmer då Expressens påståenden att Voitolovskys egentliga engagemang handlar om att han är en del i en rysk påverkansoperation? Expressen menar att han varit inblandad i en operation som skulle ha gått under namnet ”Den baltiska plattformen” och som skulle ha haft som syfte att infiltrera forskningsmiljöer med intresse för Östersjön.

Det är svårt att utifrån Expressens reportage fastslå att Voitolovsky skulle ha haft en aktiv del i detta. Tidningen har i sina artiklar inte presenterat tydliga bevis.

Istället bör frågan betraktas utifrån ett mer allmänt perspektiv. Kan det finnas anledning att tro att Voitolovsky kan ha haft ett annat syfte att delta i SIPRI:s verksamhet än att bidra till institutets forskning?

Här vill undertecknad hänvisa till de förhållanden som vid det här laget är allmänt kända om hur ryska staten agerar. Ryssland har sedan den första invasionen av Ukraina 2014 bedrivit omfattande påverkanskampanjer gentemot de flesta västländer. Metoderna skiftar från spridande av desinformation i sociala medier till försök att påverka demokratiska val genom att läcka hemlig information. Underrättelsemyndigheter och Rysslandsexperter varnar för att alla kontakter med officiella ryska företrädare kan ha andra syften än vad som sägs. Det kan således inte uteslutas att Voitolovsky i egenskap av statsanställd och inga egentliga forskningsmeriter skulle kunna vara en person utsänd med någon form av uppdrag för rysk underrättelsetjänst. Inga säkra slutsatser kan dras, men möjligheten finns.

Att SIPRI skulle kunna vara en måltavla för en påverkansoperation är inte heller att överraskas över. SIPRI har ett gott renommé i världen. Institutet har några av världens främsta databaser över vapenhandel och länders militära utgifter. Att kunna påverka verksamhetens inriktning skulle vara mycket gynnsamt för den ryska staten.

Är utnämningen av Voitolovsky ett ärende för KU att granska?

Beslutet att utse Feodor Voitolovsky till styrelsen för SIPRI fattades av regeringen 15 april 2021. Ärendet faller därför inom ramen för vad som kan sägas vara statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendena handläggning i enlighet med regeringsformen 13 kap. 1 §.

Enligt regeringens dokumentation var utrikeshandelsminister Anna Hallberg (S) föredragande statsråd inför beslutet.

Stockholm den 25 juni 2024

Stefan Olsson (M)